

ALAN YATIRIM

BORSA İSTANBUL VARANT PİYASASI SUNUMU

MART 2019

VARANT

Elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergeyi, önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma ve satma hakkı veren ve bu hakkın kaydi teslimat ya da nakit uzlaşısı ile kullanıldığı menkul kıymet niteliğindeki sermaye piyasası aracıdır.

Varantlar, alım ve satım varantları olmak üzere iki gruba ayrılır.

Alım Varantı: Belirli bir fiyattan bir dayanak varlığı belirli bir vadede veya öncesinde satın alma hakkı verir. Dayanak varlığın vade sonu değeri kullanım fiyatından büyük olması durumunda kullanılır. Yükümlülük getirmez, hak satın almış olur.

Satım Varantı: Belirli bir fiyattan bir dayanak varlığı belirli bir vadeye veya öncesinde satma hakkı verir. Dayanak varlığın vade sonu değeri kullanım fiyatından düşük olması durumunda kullanım gerçekleşir. Yükümlülük getirmez, hak satın almış olur.

Neden Varant İşlemi Yapmalıyım?

Varantın dayanak varlığı olan USDTRY için örnek verecek olursak; İleride gelecek olan bir parayla Dolar almayı düşünüyorsunuz. Ancak para gelene kadar kurun artışından endişe ediyorsunuz. Böyle bir durumda USDTRY varantı ile ileri bir tarihte belli bir fiyattan alma hakkını elde edebilirsiniz. Alım varantı sizi Dolar'ın artış riskinden koruyacaktır.

Tam tersini düşündüğümüzde, elinizde olan Dolarınızın mevcut piyasa riskleri karşısında değer kaybetmesini istemiyorsunuz. Böyle bir durumda sizi kurun değer kaybetmesinden koruyacak USDTRY satım varantı alabilirsiniz.

Varantta İşlem Avantajları

- Varantlar hak verirken, yükümlülük getirmez
- Teminata gerek yoktur
- Düşük işlem maliyetleri bulunur
- Kaldıraç ile işlem yapabilme imkanı sunar
- Yatırımcının zararı varant primi ile sınırlıdır.

Varantta Kaldıraç

Varantlar yatırımcıya bir dayanak varlığı kaldıraç etkisiyle kullanma imkanı sağlar. Küçük bir sermaye tutarı ile dahi işlem yapıldığında dayanak varlıktaki fiyat değişimleri varant fiyatında daha yüksek yüzdesel değişimlere neden olur.

Kaldıraç etkisi, dayanak varlığın fiyatının yükselmesi durumunda yatırımcıya daha yüksek kazançlar sağladığı gibi dayanak varlığın fiyatının düşmesi büyük kayıplara da sebep olabilir.

Varant Sözleşmeleri

Pay	Endeks	Döviz ve Emtia
AKBNK, ARCLK, ASELS, BIMAS, EKGYO, EREGL, GARAN, HALKB, ISCTR, KCHOL, KOZAA, KOZAL, KRDMD, PETKM, PGSUS, SAHOL, SISE, TCELL, THYAO, TTKOM, TOASO, TUPRS, VAKBN, YKBNK	BIST30, DAX, S&P500, Dow Jones , FTSE100, Nikkei225, NASDAQ100, Stoxx50	EURUSD, USDTRY, BRENT, ALTIN ONS, GÜMÜŞ ONS

Varant Seans Saatleri

Birinci
Seans

09.35 - 12.30

İkinci
Seans

14.15 – 18.00

Varant Sözleşme Kodu

Varantların bir kısa, bir de uzun olmak üzere iki tane işlem kodu bulunur.

Kısa Kod

US	D	FJ	V
Dayanak varlık	İhraççı	Varant Türü	Varant Uzantısı

Uzun Kod

US	FJ	280219	5,0000	D	2,0000	N	A
Dayanak Varlık	Varant Türü	Vade Sonu	Kullanım Fiyatı	İhraççı	Çarpan	Uzlaş Şekli	Tip

*Tür haneleri "AA" ile "OO" arasında ise bu bir alım varantıdır. "PP" ile "ZZ" arasında ise söz konusu bir satım varantıdır.

Varant Fiyatını Etkileyen Faktörler

		Alım Varantı Fiyatı	Satım Varantı Fiyatı
Dayanak Varlık Fiyatı	↑	↑	↓
Dayanak Varlık Fiyatı	↓	↓	↑
Kullanım Fiyatı	↑	↓	↑
Kullanım Fiyatı	↓	↑	↓
Oynaklık	↑	↑	↑
Oynaklık	↓	↓	↓
Vadeye Kalan Gün Sayısı	↑	↑	↑
Vadeye Kalan Gün Sayısı	↓	↓	↓

Varant Örnekleri

Alım Varantı

Dolar'ın yükseleceğini düşünen ve göreceli daha az sermaye ile daha fazla kar etme isteğiyle (kaldıraç faktörüyle) işlem yapmak isteyen bir yatırımcının USDTRY (dayanak varlık) Ocak vadeli varant sözleşmesinin kullanım hakkını aldığını varsayalım;

Dayanak varlık fiyatı	5,50 TL
Kullanım fiyatı	5,00 TL
Alım varantının fiyatı (primi)	0,50 TL
Vade	2 ay

Vade sonunda USDTRY fiyatının beklenildiği gibi yükseldiğini ve 6.00 olduğunu varsayarsak;

$6.00 \text{ TL (vade sonunda USDTRY fiyatı)} - 5.00 \text{ TL (kullanım fiyatı)} = 1.00 \text{ TL fark}$

Vade sonunda varantın değeri 1,00 TL'dir. Bu değer varantın 0,50 TL'lik ilk alım fiyatı ile karşılaştırıldığında 0,50 TL yani %100 kar anlamına gelir.

$1,00 \text{ (vade sonu varant değeri)} - 0,50 \text{ (varant için ödediğimiz fiyat)} = 0,50 \text{ TL kar}$

Kaldıraç etkisi kendini burada göstermektedir. USDTRY fiyatı yaklaşık olarak %10 artarken (5,5 TL'den 6 TL'ye yükseldiğinde) varantın değeri %100 artmıştır.

Vade sonunda USDTRY fiyatının artmadığını varsayarsak, yani tam tersine varantın kullanım fiyatı olan 5.00 TL'nin altına örneğin 4.90 TL ye düştüğünde varant sözleşmesi kullanılmaz yatırımcı sözleşme için ödediği primi kaybeder.

Satım Varantı

Doların düşeceğini düşünen yada elinde olan Doların değerini mevcut piyasa risklerine karşı korumak isteyen bir yatırımcı USDTRY (dayanak varlık) Ocak vadeli varant sözleşmesinin satma hakkını aldığı varsayalım;

Dayanak varlık fiyatı	5,35 TL
Kullanım fiyatı	5,00 TL
Alım varantının fiyatı (primi)	0,20 TL
Vade	2 ay

Vade sonunda USDTRY fiyatının 4.25 TL'ye düştüğü durumda;

$4.25 \text{ TL (vade sonunda USDTRY fiyatı)} - 5.00 \text{ TL (kullanım fiyatı)} = 0,75 \text{ TL fark}$

Vade sonunda varantın değeri 0,75 TL'dir. Bu değer varantın 0,20 TL'lik ilk alım fiyatı ile karşılaştırıldığında 0.55 TL yani yaklaşık %73 kar anlamına gelir.

$0,75 \text{ TL (Vade sonu varant değeri)} - 0,20 \text{ TL (varant için ödediğimiz fiyat)} = 0.55 \text{ TL kar}$

USDTRY fiyatı 5,35 TL' den 4,25 TL'ye düştüğünde yani yaklaşık % 20 azaldığında, varantın değeri %73 artmıştır.

Vade sonunda USDTRY fiyatının düşmediğini varsayarsak, yani tam tersine varantın kullanım fiyatı olan 5,00 TL'nin üzerine örneğin 5,25 TL' ye yükseldiğinde varant sözleşmesi kullanılmaz yatırımcı sözleşme için ödediği primi kaybeder.

Varant ve Opsiyon Sözleşmeleri Arasındaki Benzerlikler

- Varantlar da opsiyonlar gibi yatırımcıya dayanak varlığı satın almadan dayanak varlık üzerinde meydana gelen fiyat hareketlerinden yararlanma imkanı verir.
- Varantlar, opsiyonlara benzer şekilde sahibine, belirli bir miktarda dayanak varlık ya da göstergesi, önceden tespit edilmiş bir fiyat üzerinden, vadeye kadar ya da vade tarihinde alma veya satma hakkı veren finansal araçlardır.
- Varantlar ve opsiyonlar işleme konulana kadar dayanak varlık üzerinde kontrol sağlamazlar. Her ikisi de bir hakkı ifade ederler.

Varant ve Opsiyon Sözleşmeleri Arasındaki Farklar

- Opsiyonlar sözleşme, varantlar ise menkul kıymettir.
- Opsiyonlar vadeli işlem esasları ile işlem görürken varantlar spot (nakit) esasları ile işlem görür.
- Opsiyonlarda teminat ve teminat tamamlama söz konusuysen varantlar da yoktur zira ürünün tüm sorumluluğu ihraççı kuruluştadır.

ViOP'da İşlem Gören Döviz, Emtia ve Endeksler'in Sözleşme Kodları

Dayanak Varlık	Sözleşme Kodları		
	Vadeli İşlemler	Opsiyon	Varant
DÖVİZ			
USDTRY	F_USDTRY0219	O_USDTRYKE0219C5350	USDFJ(V)
EURTRY	F_EURTRY0219		EUIGK(V)
EURUSD	F_EURUSD0219		FXDDO(V)
GBPUSD	F_GBPUSD0219		GUIDH(V)
EMTİA			
XAUUSD	F_XAUUSD0219	O_XU030E0219C130.000	AQILC(V)
XAUTRY	F_XAUTRYM0219		
XAGUSD			AGDCU(V)
BRENT			PXDUP(V)
ENDEKS			
XU030	F_XU0300219		UZDHP(V)
XBANK	F_XBANK0219		
XUSIN	F_XUSIN0219		
DJI			DJDHK(V)
NDX			NADHO(V)
SPX			SPDNP(V)
DAX			DADDU(V)
NI225			NKDHK(V)
FTSE100			FTDHD(V)

ViOP'da İşlem Gören BIST Hisseleri ve Sözleşme Kodları

Dayanak Varlık		Sözleşme Kodları	
BIST Hisseleri	Vadeli İşlemler	Opsiyon	Varant
AKBNK	F_AKBNK0219N1	O_AKBNKE0219C6.30	ABDBL(V)
ARCLK	F_ARCLK0219	O_ARCLKE0119C15.00	ARDCG(V)
ASELS	F_ASELS0219		ASDBC(V)
BIMAS	F_BIMAS0219		BIDAA(V)
DOHOL	F_DOHOL0219		
EKGYO	F_EKGYO0219	O_EKGYOE0219C1.68	EGICA(V)
ENJSA	F_ENJSA0219		
EREGL	F_EREGL0219	O_EREGL0219C8.00	EDIBK(V)
GARAN	F_GARAN0219	O_GARANE0119C8.70	GRDDP(V)
HALKB	F_HALKB0219	O_HALKBE0219C6.70	HBICF(V)
ISCTR	F_ISCTR0219	O_ISCTRE0219C4.10	IBIDA.V
KCHOL	F_KCHOL0219	O_KCHOLE0219C14.00	KHIBM(V)
KOZAA	F_KOZAA0219		KADAA(V)
KOZAL	F_KOZAL0219		KZDAA(V)
KRDMD	F_KRDMD0219	O_KRDMDE0219C2.20	KRDEL(V)
PETKM	F_PETKM0219	O_PETKME0219C5.00	PEIEH(V)
PGSUS	F_PGSUS0219	O_PGSUSE0119C23.80	PGICK(V)
SAHOL	F_SAHOL0219	O_SAHOLE0119C7.00	SADKO(V)
SISE	F_SISE0219	O_SISEE0219C5.00	SIHNV(V)
SODA	F-SODA0219		
SOKM	F_SOKM0219		
TAVHL	F_TAVHL0219		
TCELL	F_TCELL0219	O_TCELLE0219C12.00	TCIHE(V)
THYAO	F_THYAO0219	O_THYAOE0219C14.60	TKDDP(V)
TKFEN	F_TKFEN0219		
TOASO	F_TOASO0219	O_TOASOE0219P16.20	TODBJ(V)
TTKOM	F_TTKOM0219	O_TTKOME0219C4.00	TTDMA(V)
TUPRS	F_TUPRS0219	O_TUPRSE0119P124.00	TPITR(V)
VAKBN	F_VAKBN0219	O_VAKBNE0219C4.50	VBDRV(V)
YKBNK	F_YKBNK0219	O_YKBNKE0219C1.58	YBDAV(V)

*Şubat vadeli sözleşme kodları baz alınmıştır.

Genel Müdürlük

Levent Mah. Levent Cd. No: 45 Beşiktaş / İSTANBUL

+90 212 370 22 22

www.alanyatirim.com.tr

Ankara İrtibat Bürosu

Anafartalar Cad. Papatya Sk. No: 2/6-8 Ulus / ANKARA

+90 312 312 69 89

İzmir İrtibat Bürosu

Akdeniz Mahallesi Cumhuriyet Bulvarı Çırpıcı İş Merkezi No: 77/402 Konak / İZMİR

+90 232 445 58 57